

Brüssel, 6. märts 2019

**KÜSIMUSED JA VASTUSED SELLE KOHTA, KUIDAS ÜHENDKUNINGRIIGI EUROOPA
LIIDUST VÄLJAASTUMINE MÕJUTAB SÕIDUKITE,
SÜSTEEMIDE, OSADE JA ERALDI SEADMESTIKE TÜÜBIKINNITUST**

8. jaanuaril 2019 võtsid Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu vastu määruse (EL) 2019/26, millega täiendatakse liidu tüübikinnitust käsitlevaid õigusakte seoses Ühendkuningriigi lahkumisega liidust^{1, 2}.

Käesolevas küsimuste-vastuste loetelus esitatakse määruse alusel lisajuhiseid puhuks, mil Ühendkuningriigist saab 30. märtsil 2019 kell 00:00 Kesk-Euroopa aja järgi („väljaastumise kuupäev“) kolmas riik ilma ratifitseeritud väljaastumislepinguta ja seega

– ilma väljaastumislepingus sätestatud ülemineku perioodita³

ja

– ilma väljaastumislepingus sätestatud korrata „turule lastud kauba“ kohta.

Küsimuste-vastuste loetelu võib ka edaspidi ajakohastada ja täiendada vastavalt vajadusele ning seda tuleks lugeda koostoimes määrusega (EL) 2019/26 ning sidusrühmadele suunatud teadetega „Ühendkuningriigi väljaastumine EList ja ELi õigusnormid mootorsõidukite tüübikinnituse valdkonnas“⁴ ja „Ühendkuningriigi väljaastumine EList ning ELi õigusnormid teatavate sõidukite ja mootorite tüübikinnituse valdkonnas“⁵, mille Euroopa Komisjon avaldas vastavalt 29. jaanuaril 2018 ja 28. märtsil 2018.

¹ ELT L 8, 10.1.2019, lk 1.

² Määrus (EL) 2019/26 on vastu võetud direktiivi 2007/46/EÜ (mootorsõidukite tüübikinnituse kohta), määruse (EL) nr 167/2013 (põllu- ja metsamajanduses kasutatavate sõidukite kinnituse ja turujärelevalve kohta), määruse (EL) nr 168/2013 (kahe-, kolme- ja neljarattaliste sõidukite kinnituse ja turujärelevalve kohta), määruse (EL) 2016/1628 (mis käsitleb väljaspool teid kasutatavate liikurmasinate sise põlemismootorite gaasiliste saasteainete ja tahkete osakeste heite piirnorme ja tüübikinnitusega seotud nõudeid) ja määruse (EÜ) nr 765/2008 (turujärelevalve kohta) raames.

³ Vt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu neljas osa (ELT C 66 I, 19.2.2019, lk 1).

⁴ https://ec.europa.eu/growth/content/brexit-%E2%80%93-guidance-stakeholders-impact-type-approval-motor-vehicles_et.

⁵ https://ec.europa.eu/growth/content/brexit-guidance-stakeholders-impact-type-approval-certain-vehicles-and-engines_et.

A. ENNE VÄLJAASTUMISE KUUPÄEVA LIIDU (EL-27) TURULE LASTUD KAUPADE MÕISTE

Kui Ühendkuningriik lahkub ELi ilma ratifitseeritud väljaastumislepinguta, lõpeb ELi tüübikinnitust käsitlevate õigusaktide kohaldamine Ühendkuningriigis ja selle suhtes väljaastumise kuupäeval. See tähendab, et alates nimetatud kuupäevast ei ole Ühendkuningriigi tüübikinnitusasutus enam tüübikinnitusasutus liidu tüübikinnitust käsitlevate õigusaktide alusel. Selle tulemusena ei saa Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel toodetud tooteid alates väljaastumise kuupäevast enam liidu (EL-27) turule lasta.

Asjakohane kriteerium, millest lähtudes teha kindlaks, kui suures ulatuses mõjutab Ühendkuningriigi liidust väljaastumine konkreetset Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel toodetud sõidukit, süsteemi, osa või eraldi seadmestikku, on niisiis see, kas toode oli liidu (EL-27) turule lastud enne väljaastumise kuupäeva. "Turule laskmise" mõistet kohaldatakse liidu tooteõigusnormides järjepidevalt selleks, et määrata kindlaks konkreetse toote suhtes kohaldatavad õiguslikud nõuded: toode peab turule laskmise ajal vastama kohaldatavatele liidu õigusnormidele⁶.

Selles osas tuletatakse määruses (EL) 2019/26 meelde, et sõidukid, süsteemid, osad ja eraldi seadmestikud peavad vastama turule laskmise ajal kehtivatele nõuetele. Seetõttu tuleb ka praeguses kontekstis kasutada mõistet „liidu (EL-27) turule laskmine“. "Turule laskmine" tähendab toote esmakordset tarnimist liidu (EL-27) turule selle turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks äritegevuse käigus kas tasu eest või tasuta⁷. Turule laskmine eeldab kahe või enama juriidilise või füüsilise isiku vahelist pakkumist või kokkulepet teatava toote omandi, valduse või mis tahes muu omandiõiguse üleandmiseks pärast seda, kui tootmisetapp on toimunud. Turule laskmise mõiste puudutab iga üksikut toodet eraldi, mitte tooteliiki. Enamgi veel, turule laskmine ei eelda toote füüsilist üleandmist, vaid seda, et tootmisetapp oleks lõpetatud⁸.

Neid põhimõtteid kohaldatakse autotööstuse suhtes, mis on ELi tasandil ühtlustatud, kuna selle sektori ühtlustatud õigusaktides ei ole ette nähtud ühtegi kõrvalekalduvat sätet.

Komplektsed või mittekomplektsed sõidukid peavad EL-27 turule laskmise ajal olema varustatud kehtiva vastavussertifikaadiga, mis põhineb kehtival tüübikinnitusel. See tähendab, et komplekseid või mittekomplekseid sõidukeid, mis lasti EL-27 turule enne väljaastumise kuupäeva kehtival Ühendkuningriigi tüübikinnitusel põhineva vastavussertifikaadiga, võib EL-27 turul endiselt kättesaadavaks teha. Ilma et see piiraks seerialõpusõidukite turulelaskmist, registreerimist ja kasutuselevõttu käsitlevate sätete kohaldamist,⁹ on neid võimalik alates väljaastumise kuupäevast registreerida ja kasutusele võtta määruses (EL) 2019/26 sätestatud tingimustel (vt punkt B). Alates

⁶ Vt komisjoni teadaanne 2016/C 272/01 „Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta 2016“ (ELT C 272, 26.7.2016, lk 1).

⁷ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30), artikli 2 lõige 2. Selles määruses sisalduvaid turujärelevalve sätteid kohaldatakse ka direktiivi 2007/46/EÜ (mootorsõidukite tüübikinnituse kohta) kontekstis. Vt ka määrused (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013 ja (EL) 2016/1628.

⁸ Rohkem teavet turule laskmise mõiste kohta leiate eespool tsiteeritud komisjoni teadaande „Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta 2016“ 2. peatükist.

⁹ Direktiivi 2007/46/EÜ artikli 27 lõige 3, määruse (EL) nr 167/2013 artikli 39 lõige 3 ja määruse (EL) nr 168/2013 artikli 44 lõige 3. Vt ka määruse (EL) 2019/26 põhjendused 15 ja 19.

väljaastumise kuupäevast saab sõidukeid, süsteeme, osi või eraldi seadmestikke EL-27 turule lasta üksnes liidu (EL-27) tüübikinnitusel põhineva vastavussertifikaadiga.

1. Sõidukid, süsteemid, osad või eraldi seadmestikud, mis on väljaastumise kuupäeval füüsiliselt turustusahelas või mida juba kasutatakse EL-27 turul.

Näide A: rehvid, millel on juba olemas EL-27 importija, või mootorsõiduk, millel on juba olemas EL-27 edasimüüja.

Need tooted loetakse enne väljaastumise kuupäeva liidu (EL-27) turule lastuks ja seega võib neid ka edaspidi EL-27 turul kättesaadavaks teha (tingimusel, et sõidukitel on kehtiv vastavussertifikaat) või neid võib edasi kasutada, ilma et need vajaksid (uut) liidu tüübikinnitust, ümbermärgistamist /uut etiketti või toote muutmist. See ei piira kohustust nimetada uus EL-27 territooriumil asuv "tootja esindaja", kui senine esindaja asub Ühendkuningriigis, kuid kavatseb alates väljaastumise kuupäevast lasta tooteid EL-27 turule.

Näide B: lõpetamata veok, mis on toodetud Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel liidus (EL-27) enne väljaastumise kuupäeva mitmeetapilise tootmise käigus, millel on olemas kehtiv vastavussertifikaat ja mis tarnitakse enne väljaastumise kuupäeva edasiseks koostamiseks või komplekteerimiseks liitu (EL-27).

See näide käib mitmes etapis toodetava sõiduki kohta, mille esimene etapp hõlmab kabiiniga šassiid (st mittekomplektne sõiduk). Veoki puhul võib sõiduki tootja saada kabiiniga šassiile tüübikinnituse esimese etapina, samas kui kere tootja (st kolmas isik) saab tüübikinnituse sellele järgneva teise ja viimase etapi jaoks. Veoautosid võib mitmeetapiliselt ehitada ka ükssama tootja. Juhul kui mittekomplektset sõidukit võib pidada EL-27 turule lastuks, võttes aluseks kahe üksuse vahel enne Ühendkuningriigi liidust lahkumist toimunud äritehingu, mille eesmärk on turustamine või kasutamine EL-27 turul, toimitakse samamoodi nagu näites A käsitletud toodete puhul.

2. Sõidukid, süsteemid, osad või eraldi seadmestikud, mis on toodetud kas kolmandas riigis või liidus (EL-27) Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel, tarnitud EL-27-s asuvale importija/tootja esindajale või müüdüle EL-27-s edasimüüjale või kliendile pärast tootmisetapi lõppu ja enne väljaastumise kuupäeva, kuid mis antakse EL-27-s asuvale kliendile füüsiliselt üle alles pärast Ühendkuningriigi liidust lahkumist.

Näide: liikurmasina mootor, mis on valmistatud USAs Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel, müüakse EL-27-s asuvale liikurmasinate importijale või algseadmete valmistajale 28. märtsil 2019 (st turule laskmise kuupäev, tehingu kuupäev), kuid see saabub liidu tolli alles 5. juunil 2019.

Kehtib sama, nagu punktis nr 1 nimetatud kauba puhul. Liidu (EL-27) turule laskmise kuupäevaks loetakse tootja ja EL-27-s asuva importija või algseadmete valmistaja vahelise tehingu kuupäev, tingimusel et tootmisetapp on selleks kuupäevaks lõppenud. Turule laskmine ei eelda toote füüsilist üleandmist.

3. Sõidukid, süsteemid, osad või eraldi seadmestikud, mis on toodetud Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel ja kas imporditud Ühendkuningriiki kolmandast riigist või toodetud Ühendkuningriigis enne väljaastumise kuupäeva ning mis pärast väljaastumise kuupäeva müüakse EL-27-s asuvale kliendile.

Näide: mittekomplektne sõiduk, mis on toodetud Jaapanis Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel ja millel on olemas vastavussertifikaat, müüakse Ühendkuningriigis asuvale keretootjale 25. veebruaril 2019 ja viimane impordib selle Ühendkuningriiki 10. märtsil 2019. 20. aprillil 2019 müüb Ühendkuningriigis asuv keretootja selle EL-27-s asuvale edasimüüjale ja komplektne sõiduk jõuab liidu tolli 30. aprillil 2019.

Selle näite puhul lastakse mittekomplektne sõiduk liidu (EL-27) turule pärast väljaastumise kuupäeva, sest see tehakse EL-27 kliendile esmakordselt kättesaadavaks väljaastumise kuupäeval või pärast seda. Mittekomplektne sõiduk loetakse kolmandast riigist imporditud kaubaks ja ta peab täielikult vastama turule laskmise ajal kehtivatele liidu õiguse sätetele.

Toodetel, mis lastakse EL-27 turule alates väljaastumise kuupäevast, peab olema vastavussertifikaat, milles viidatakse EL-27 tüübikinnitusasutuse väljastatud tüübikinnitusele.

4. Sõidukid, süsteemid, osad või eraldi seadmestikud, mis on toodetud kolmandas riigis Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel pärast väljaastumise kuupäeva.

Näide: auto, mis on toodetud Hiinas Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel 5. aprillil 2019, müüakse 15. aprillil 2019 EL-27 edasimüüjale ja see saabub liidu tolli 1. juunil 2019.

Selle näite puhul ei saa autot liidu (EL-27) turule lasta vastavussertifikaadiga, milles viidatakse Ühendkuningriigi tüübikinnitusele. Kehtib sama, nagu punktis nr 3 kirjeldatud olukorra puhul.

5. Kuidas tõendada, et turule laskmine toimus enne väljaastumise kuupäeva?

Turule laskmist saab tõendada mistahes asjakohase dokumendiga, mida äritehingutes tavaliselt kasutatakse (nt müügileping juba toodetud kauba kohta, arve, dokumendid kauba turustamisotstarbelise transpordi kohta või muud sarnased äridokumendid).

Praktikas tuleb sellised tõendid esitada liitu (EL-27) importimisel toimuva kontrolli korral või turujärelevalveasutuste kontrolli korral või (juhul, kui toodetele kehtib registreerimiskoostöö) registreerimise ajal. Esitatavate dokumentaalsete tõendite põhjal peab saama veenduda, et tõendid vastavad konkreetsetele toodetele ja konkreetsele kogusele, mis on esitatud tollile või mida turujärelevalveasutus kontrollib või mille registreerimist taotletakse – näiteks on selles nimetatud toodete konkreetsete identifitseerimiselemendid.

B. LIIDU TÜÜBIKINNITUSE ANDMINE MÄÄRUSE (EL) 2019/26 KOHASELT

Määruse (EL) 2019/26 artiklis 4 on sätestatud, et kuni ajani, mil lõpeb liidu tüübikinnitust käsitlevate õigusaktide kohaldamine Ühendkuningriigis ja selle suhtes, võib kehtivat Ühendkuningriigi tüübikinnitust omav tootja esitada liidu (EL-27) tüübikinnitusasutusele taotluse liidu tüübikinnituse saamiseks samale tüübile.

1. Uus liidu tüübikinnitus, mis on antud ja jõustunud enne väljaastumise kuupäeva

Selle stsenaariumi kohaselt muutub endine Ühendkuningriigi tüübikinnitus kehtetuks alates kuupäevast, mil jõustub uus liidu tüübikinnitus.

Määruse (EL) 2019/26 artikli 5 lõike 6 kolmandas lõigus on sätestatud, et sõidukeid, süsteeme, osi või eraldi seadmestikke, mis on toodetud sellise Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel, mis on kaotanud kehtivuse enne väljaastumise kuupäeva liidu tüübikinnituse andmisega, võib liidus turule lasta, registreerida ja kasutusele võtta kuni kuupäevani, mil lõpeb liidu tüübikinnitust käsitlevate õigusaktide kohaldamine Ühendkuningriigis ja selle suhtes. Kui Ühendkuningriigi tüübikinnitus muutub kehtetuks enne seda kuupäeva muudel põhjustel, võib sõidukeid, süsteeme, osi või eraldi seadmestikke liidus turule lasta, registreerida ja kasutusele võtta üksnes kuni kuupäevani, mil liidu tüübikinnitus kaotab kehtivuse. Sõidukite puhul peavad tootjad uue liidu tüübikinnitusnumbri märkima vastavussertifikaadi lisasse.

Määruse (EL) 2019/26 preambuli põhjenduses 17 on selgitatud: „*Kuna turule laskmise, registreerimise ja kasutuselevõtu hetk võivad erineda, peaks käesolevas määruses sätestatud tähtaegade määramise aluseks olema hetk, mil toimus neist kolmest esimene.*“ Selle kohaselt võib sõiduki, süsteemi, osa või eraldi seadmestiku, mis on turule lastud enne väljaastumise kuupäeva artikli 5 lõike 6 kolmandas lõigus sätestatud tingimustel, registreerida ja kasutusele võtta ka väljaastumise kuupäeval või pärast seda.

2. Uus liidu tüübikinnitus, mis on antud väljaastumise kuupäeval või pärast seda

On ette näha, et hoolimata headest kavatsustest ei pruugi liidu tüübikinnitusasutus suuta menetleda kõiki eri tootjate taotlusi õigeaegselt, st enne väljaastumise kuupäeva. Seepärast on võimalik, et uus liidu tüübikinnitus, mis asendab varasema Ühendkuningriigi tüübikinnituse, antakse välja alles väljaastumise kuupäeval või pärast seda.

Sellisel juhul:

- sõidukeid, süsteeme, osi või eraldi seadmestikke, mis on toodetud sellise Ühendkuningriigi tüübikinnituse alusel, mille jaoks on määruse (EL) 2019/26 artikli 4 lõike 1 kohaselt taotletud samale tüübile liidu tüübikinnitust ja mis on lastud EL-27 turule enne väljaastumise kuupäeva, võib registreerida ja kasutusele võtta ka väljaastumise kuupäeval või pärast seda, kuni antakse välja uus liidu tüübikinnitus. Sõidukite puhul peavad tootjad esitama selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kus taotletakse sõiduki registreerimist ja kasutuselevõttu, tõendid selle kohta, et nad on esitanud liidu tüübikinnitusasutusele määruse (EL) 2019/26 artikli 4 lõike 1 kohaselt taotluse samale tüübile liidu tüübikinnituse saamiseks.
- Alates väljaastumise kuupäevast võib EL-27 turule laskmiseks mõeldud sõidukeid, süsteeme, osi või eraldi seadmestikke toota üksnes EL-27 tüübikinnitusasutuse antud tüübikinnituse alusel.

C. SELGITUSED DIREKTIIVI 97/68/EÜ ALUSEL VÄLJASTATUD TÜÜBIKINNITUSTE KEHTIVUSE KOHTA

Määruse (EL) 2019/26 põhjendus 20 ja artikkel 7 põhinevad mõlemad eeldusel, et tüübikinnitused, mis kuuluvad kas direktiivis 97/68/EÜ või määruses (EL) 2016/1628 sätestatud erandite ja üleminekusätete alla, on muutunud kehtetuks.

Direktiiv 97/68/EÜ ei sisalda määruse (EL) 2016/1628 artikliga 30 samaväärset artiklit, millega täpsustataks, millal tüübikinnitused muutuvad kehtetuks.

Direktiivi 97/68/EÜ artikli 10 lõikes 2 oli aga sätestatud seerialõpu säte, mis tugines põhimõttele, et teatava heitkoguste etapi mootorikategooria jaoks välja antud tüübikinnitus muutub kehtetuks alates kuupäevast, mil turule laskmise otstarbel muutub kohustuslikuks järgmine kõnealuse direktiivi artikli 9 lõikes 4 sätestatud heitkoguste etapp.

Seega loetakse direktiivi 97/68/EÜ alusel antud tüübikinnitused kehtetuks alates sellest ajast, mil turule laskmise otstarbel muutub kohustuslikuks uute heitenõuete kohaldamine. See on kooskõlas määruse (EL) 2019/26 artikli 7 sätetega.

* * *